

Vuokraveneiden laitteita ja varusteita koskevan määräyksen kumoaminen

TRAFICOM/89096/03.04.01.00/2020

Määräyksen kumoamisen tausta ja säädöspерusta

Liikenteen turvallisuusvirasto on aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009, jäljempänä alusturvallisuuslaki) 23 §:n 1 momentin nojalla antanut määräyksen vuokraveneiden laitteista ja varusteista (TRAFI/31284/03.04.01.00/2014). Määräyksessä on asetettu vaatimuksia muun muassa vuokraveneen palosuojelusta, hengenpelastuslaitteista sekä radio- ja navigointilaitteista.

Alusturvallisuuslain soveltamisalaa on muutettu lailla 783/2019 siten, että 1.6.2020 alkaen lakia ei enää sovelleta vuokraveneeseen. Tämän vuoksi vuokraveneiden laitteista ja varusteista annettu Liikenteen turvallisuusviraston määräys on tarpeen kumota. Vuokraveneisiin sovelletaan jatkossa yleisiä, 1.6.2020 voimaantulevan vesiliikennelain (782/2019) mukaisia vesikulkuneuvoja koskevia vaatimuksia.

Liikenne- ja viestintävirastolla on edelleen mahdollisuus antaa vuokraveneitä koskevia tarkempia määräyksiä uuden vesiliikennelain 107 §:n 3 momentin nojalla. Määräyksen antamista ei kuitenkaan tässä vaiheessa pidetä välttämättömänä, koska vesiliikennelain vesikulkuneuvoja koskevat yleiset vaatimukset on arvioitu riittäviksi. Vesiliikennelain 107 §:n 3 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä vuokraveneiden ja vuokralle tarjottavien vesikulkuneuvojen rakenteesta ja ominaisuuksista sekä vuokraveneissä ja vuokralle tarjottavissa vesikulkuneuvoissa vaadittavista laitteista, varusteista ja tarvikkeista ja niiden ominaisuuksista, rakenteesta, laadusta, määrästä, kunnosta ja käytöstä.

Vuokraveneellä tarkoitetaan uuden vesiliikennelain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan urheiluun tai vapaa-ajan viettoon vuokralle miehitettynä tarjottavaa vesikulkuneuvoa, joka kuljettaa muussa kuin säännöllisessä liikenteessä enintään 12 matkustajaa ja jonka rungon pituus on vähintään 2,5 ja enintään 24 metriä; ei kuitenkaan purjevenettä, jonka rungon pituus on valmistajan ilmoituksen mukaan alle 5,5 metriä, moottorilla varustettua vesikulkuneuvoa, jonka moottoriteho on moottorin valmistajan ilmoituksen mukaan alle 15 kilowattia ja jonka rungon pituus on valmistajan ilmoituksen mukaan alle 5,5 metriä, vesiskootteria eikä soutuvenettä.

Vuokraveneissä on jatkossa oltava vesiliikennelain 108 §:n mukaiset varusteet. Liikenne- ja viestintävirasto antaa lisäksi tarkemmat määräykset varusteiden teknisistä vaatimuksista. Määräyksen on tarkoitus tulla voimaan 1.6.2020.

Miehitettynä vuokrattavan vuokraveneen kuljettajalla on edelleen oltava vuokraveneen kuljettajankirja vesiliikennelain 46 §:n mukaan. Lisäksi jos vesikulkuneuvossa on radiolaitte, on radiolähtetimen käyttäjällä oltava sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) mukainen pätevyystodistus. Vesiliikennelain 43 §:ssä on viittaus lakiin sähköisen viestinnän palveluista.

Määräyksen valmistelu

Määräysluonnos on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa.

Määräysluonnos ja perustelumuistioluonnos olivat sidosryhmillä lausuttavana 15.4.2020–7.5.2020. Lausuntopyyntö julkaistiin Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla ja se lähetettiin sidosryhmille sähköpostitse.

Lausuntopalaute

Määräysluonnoksesta saatiin yhdeksän lausuntoa. Lausunnon antoivat Onnettomuustutkintakeskus, Suomen varustamot ry, Kalatalouden Keskusliitto, Väylävirasto, Suomen Partiolaisten Meripartiorryhmä, Lapland Safaris, Suomen Navigaatioliitto ry, Suomen veneilykouluttajat - Turvallisesti vesillä ry. Lapland Safariksen lausuntoon oli liitetty erillinen yksityishenkilön lausunto.

Onnettomuustutkintakeskuksella ja Suomen varustamot ry:llä ei ollut lausuttavaa. Väylävirasto kannatti määräysluonnosta ja sen tavoitteita. Kalatalouden Keskusliitto piti kumoamismääräystä perusteltuna muutoksena, joka parantaa mahdollisuuksia vuokraveneiden tarjontaan. Myös Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry: Meripartiorryhmä suhtautui myönteisesti vuokraveneesääntelyn keventämiseen ja he arvioivat muutoksen helpottavan ja selkeyttävän yhdistysten mahdollista vuokravenetoimintaa varainkeruutarkoituksiin.

Lapland Safariksen ja sen yhteyteen liitetyn yksityishenkilön lausunnossa kommentoitiin vuokraveneen kuljettajalta edellytettyä koulutusta. Määräys, joka nyt on tarkoitus kumota, koskee vuokraveneiden varusteita ja laitteita. Siinä ei määrätä vuokraveneen kuljettajan pätevyysvaatimuksista. Niistä säädetään aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevyydestä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (508/2018, 33 §).

Suomen Navigaatioliitto ry piti kumoamismääräyksen tavoitteita perusteltuina ja hyväksyttävänä. Kuitenkin liitto piti hieman arveluttavana sitä, että vesiliikennelain vaatimusten toteuttaminen jää kokonaan alan toimijoiden omalle vastuulle. Tällä saattaa olla vaikutusta sekä turvallisuuteen, esim. vuokraveneen kuljettajaksi – päälliköksi – tilapäisesti palkattu henkilö joutuu vastaamaan hänelle vieraan veneen kunnosta ja varustelusta. Muutos saattaa myös johtaa ns. harmaan talouden liisäntymiseen ainakin ei-ammattimaisten venevuokrausten yhteydessä. Suomen Navigaatioliitto katsoi, että olisi tarpeen antaa tarkempia ohjeita ja määräyksiä vuokravenetoiminnasta.

Suomen veneilykouluttajat - Turvallisesti vesillä ry ei kannata määräyksen kumoamista. Yhdistyksen mukaan uuden vesiliikennelain 108 §:n mukaiset varusteet eivät ole vuokraveneeseen riittävät, koska ne eivät sisällä pelastus-, kommunikointi-, hätämärkinanto- tai ensiapuvälineistöä. Yhdistys katsoo, että vuokraveneille tulisi antaa uusi varustemääräys vesiliikennelain 107 §:n mukaan, jotta riittävä turvallisuustaso vuokraveneissä säilyy. Yhdistys katsoi, että määräyksen tasosta voisi kenties jonkin verran joustaa. Yhdistys pitää lisäksi todennäköisenä, että pelastusviranomaisten tehtävät tulevat lisääntymään varustevaatimusten poistuttua. Vuokraveneet eivät jatkossa ole enää riittävän omavaraisia pelastustoimien ja ensiavun suhteen.

Koska määräyksenantovaltuutta ei enää ole alusturvallisuuslaissa, kumoamismääräys on tarpeen antaa ja saattaa voimaan 1.6.2020. Vesiliikennelain 107 §:ssä on määräyksenantovaltuus, jonka mukaan Traficom voi jatkossakin määrätä vuokraveneiden ja vuokralle tarjottavien vesikulkuneuvojen laitteista ja varusteista. Vesiliikennelain uudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli keventää vuokraveneesääntelyä. Tämä on todettu muun muassa hallituksen esityksessä (HE 197/2018 vp) vesiliikennelaista. Traficomissa on arvioitu, että lisäsääntelylle ei tällä hetkellä ole tarvetta. Traficom seuraa koko ajan tilannetta, liittyykö käytännön vuokravenetoimintaan turvallisuuspuutteita. Tämän seurannan pohjalta tehdään arviointi uuden määräyksen ja ohjeistuksen tarpeesta aikaisintaan vuoden 2020 veneilykauden jälkeen.

Arvio määräyksen vaikutuksista

Muutoksen tavoitteena on keventää vuokravenesääntelyä, joka on alan toimijoiden keskuudessa koettu kankeaksi ja raskaaksi. Sääntelyn keventäminen helpottaisi vuokravenetoimintaa, edistäisi elinkeinovapauden toteutumista, voisi kasvattaa alan markkinoita ja vaikuttaa siten positiivisesti työllisyyteen.

Määräyksen kumoamisella ei odoteta olevan suuria vaikutuksia vuokraveneiden turvallisuuteen. Vuokraveneiden on jatkossa täytettävä vesiliikennelain 6 luvussa säädetyt vaatimukset vesikulkuneuvoista ja niiden varusteista sekä vesiliikennelain 108 §:n 4 momentin nojalla annetut tarkemmat tekniset määräykset vesikulkuneuvojen ja niiden moottoreiden sekä varusteiden ja tarvikkeiden ominaisuuksista, rakenteesta, laadusta, määrästä, kunnosta ja käytöstä.

Määräyksen kumoamisella ei arvioida olevan erityisiä vaikutuksia viranomaisten toimintaan, ympäristöön, esteettömyyteen tai yhdenvertaisuuteen.

Määräyksen aikataulu

Kumoamismääräys tulee voimaan 1.6.2020.

Määräyksestä viestiminen

Määräyshankepääätös on julkaistu Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla ja se on lähetetty myös sähköpostitse tiedoksi sidosryhmille.

Valmis määräys julkaistaan Finlexissä ja Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla ja se lähetetään myös sähköpostitse tiedoksi sidosryhmille.